

MALATYA ENGELSİZ YAŞAM BAKIM REHABİLİTASYON VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/15

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 14/3/2024 tarih ve 2024/316 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER	2
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler	2
B. Merkez Personeli.....	3
C. Koruma Altında Bulunan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
A. Fiziksel Koşullar	5
B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	6
C. Sağlık ve Bakım Hizmetleri	7
D. Psiko-Sosyal Servis ve Bakım Hizmetleri	8
E. Beslenme ve Yemekhane	9
F. Faaliyetler ve Günlük Yaşam	10
G. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim.....	11
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	11
A. Değerlendirme.....	11
B. Tavsiyeler.....	12
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	12

KISALTMALAR

- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- OPCAT** :İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (ı) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Engelsiz Yaşam, Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezleri; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 3'üncü maddesi uyarınca *“Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri; bedensel, zihinsel ve ruhsal engellilikleri nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olan kişilerin, fonksiyon kayıplarını gidermek ve toplum içinde kendi kendilerine yeterli olmasını sağlayan beceriler kazandırmak veya bu becerileri kazanamayanlara devamlı bakmak üzere kurulan sosyal hizmet kuruluşlarıdır.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 16/5/2023 tarihinde Malatya Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezine¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup Ziyaret Heyetinde; Ulusal Önleme Mekanizması Koordinatörü ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı ... ve Sosyal Hizmet Uzmanı ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Bu görüşmede Ziyaret Heyeti tarafından TIHEK'in UÖM kapsamındaki görev ve yetkileri hakkında bilgi verilmiş ve Merkeze ilişkin genel bilgiler edinilmiştir. Sonrasında, Ziyaret Heyeti tarafından engelli bireylerin yaşam alanlarına sırasıyla gidilmiş ve engelli bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Engelli bireyler ile yapılan görüşmelere Merkez personeli dâhil edilmemiştir. Akabinde ortak kullanım alanları incelenmiş bu sırada Merkez İdaresi tarafından Merkezin işleyişine ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan son görüşme ile tamamlanmış, bu görüşmede ziyarete ilişkin ilk gözlem ve tespitler İdareye iletilmiş olup misillemeye ilişkin bilgilendirme yapılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 9/1/2023 tarihli ve 2023/3 sayılı kararı ve Başkanlık Makamınının 11/5/2023 tarihli ve 22332 sayılı oluruna istinaden 16/5/2023 tarihinde Malatya Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezine gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

9. 2017 yılında faaliyetlerine başlayan Merkez, 13 yaş ve üzeri kadın ruhsal engelli bireylere yatılı ve gündüzlü bakım hizmeti vermektedir.

10. Merkezde 5 yaşam evi bulunmakta, 4'ü engelli bireylere hizmet vermekte olup 1'i ise 6 Şubat depremi sonrası barınma ihtiyacı bulunan ilde hizmet veren Huzurevi Müdürlüğü personeline tahsis edilmiştir.

11. Merkezde kalan bireyler rehabilitasyon süreçleri tamamlandığında veya vasilerinin talepleri doğrultusunda Merkezden ayrılabilir.

12. Merkeze bağlı umut evi bulunmamaktadır.

¹ Bundan sonra kısaca “Merkez” olarak ifade edilecektir.

B. Merkez Personeli

13. Ziyaret tarihinde Merkezde 85 personelin görev yaptığı öğrenilmiş olup personele ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ÜN VAN	Mevcut Personel Sayısı
Müdür	1
Müdür Yardımcısı	3
Öğretmen	2
Psikolog	2
Sosyal Hizmet Uzmanı	1
Çocuk Gelişimci	1
Hemşire	9
Doktor	1
Programcı	1
Memur	9
Fizyoterapist	1
Bakıcı Personel	30
Bahçıvan	1
Kaloriferci	2
Büro Personeli	1
Güvenlik Personeli	4
Temizlik Personeli	9
Teknisyen Yardımcısı	1
Toplum Yararına Program kapsamında çalışan ²	6
TOPLAM	85

² Toplum Yararına Programlar; afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında İŞKUR ile kamu kurum ve kuruluşları işbirliğinde düzenlenen programlardır. *Bkz.* <https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-igucu-programlari/toplum-yararına-programlar-typ/>

14. Merkez personelinin; 20'si ön lisans, 28'i lisans ve 37'si lise mezunudur. Merkezde görev yapmakta olan 30 bakıcı personel bakım sertifikasına sahiptir.

15. Merkez personelinin deprem sonrası süreçte uygulanan ve halen devam eden 10 gün Merkezde çalışma, 20 gün Merkez dışında dinlenme şeklinde görev yaptığı öğrenilmiştir.

16. Merkez personelinin; iş sağlığı ve güvenliği, yangın önleme-söndürme, iletişim becerileri, mahremiyet ve etik, engelli hakları, öfke kontrolü, ağız ve diş sağlığı, gıda hijyeni ve sağlıklı besin hazırlama eğitimi aldığı bilgisi verilmiştir.

C. Koruma Altında Bulunan Kişiler

17. Merkez, 48 yatılı bakım ve 5 gündüzlü bakım olmak üzere 53 kişi kapasite ile bakım ve korunma ihtiyacı olan ruhsal engelli bireylere hizmet vermektedir. Merkez İdaresi tarafından acil durumlarda kapasite aşımı yapılabildiği belirtilmiştir.

18. Merkezde, 47 kadın ruhsal engelli birey hizmet almaktadır.

19. Merkezde ayrıca 3 engelli bireyin gündüzlü bakım hizmeti aldığı öğrenilmiştir. Gündüzlü bakım hizmeti alan engelli bireylerin personel eşliğinde ve Merkez aracı ile ikametlerinden alındığı (09.00) yine Merkez aracı ile ikametlerine bırakıldığı (16.00) belirtilmiştir.

20. Mülki amirler, sağlık kuruluşları, köy muhtarları, genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları, çevrelerinde bulunan engellilerin özel bakım merkezine yerleştirilmesi için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüklerine veya Sosyal Hizmet Merkezlerine engelli bireyin rehabilitasyonu amacıyla bildirimde bulunabilmektedir. Ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşları, vatandaşlar, engelli bireylerin kendileri veya akrabaları da talepte bulunabilmektedir.³

21. Engelli bireylerin Merkeze kabulü için %40 ve üzeri oranda ruhsal engelinin olması gerekmektedir. Merkeze engelli bireylerin kabulü, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün tertip veya nakil kararı ile yapılmaktadır. Ayrıca özel durumlarda kişiye uygun hizmet modeli belirlenene kadar Valilik Makamının Olur'u ile misafir olarak geçici süreliğine engelli birey kabul edilebilmektedir.

³ 3/9/2010 tarihli ve 27691 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik, m.12.

22. Engelli bireyin kuruluştan ayrılması vasisinin yazılı talebiyle yapılabilmektedir. Bu taleplerin değerlendirilmesi, Kuruluş Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu⁴ tarafından alınan kararlar neticesinde Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kararı ile yapılmaktadır.

23. Merkezde kalan bütün engelli bireylerin vasisinin olduğu bilgisi alınmıştır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

24. Merkezin, 12.255 metrekare açık alan ve 4.300 metrekare kapalı alan olmak üzere toplam 16.515 metrekare alana sahip olduğu bilgisi edinilmiştir.

25. Merkez kampüs şeklinde inşa edilmiş olup engelli bireyler tek katlı yaşam evlerinde kalmaktadır. İdare ve servislerin bulunduğu idari bina ise iki katlıdır.

26. Yaşam evleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca hazırlanan tip projeler çerçevesinde tamamı aynı büyüklükte olacak şekilde inşa edilmiştir.

27. Merkezdeki yaşam evleri 4 oda ve 1 salondan oluşmaktadır. Yaşam evlerinde bulunan odalar genel olarak 3 kişi kalacak şekilde tasarlanmış olup her engelli bireyin kişisel yatağı ve dolabı bulunmaktadır. Odaların ortalama 13 metrekare olduğu bilgisi edinilmiştir.

28. Merkezdeki yaşam evlerinde ortak kullanım alanı olarak salon, mutfak, banyo ve tuvalet mevcut olup salonda televizyon ve oturma alanları bulunmaktadır.

29. Merkezin 2017 yılında faaliyete geçtiği göz önünde bulundurulduğunda fiziksel koşullarının genel itibariyle iyi durumda olduğu, yaşam alanlarının gün ışığı aldığı ve temiz olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan görüşmelerde engelli bireyler, yaşam alanlarından memnun olduklarını dile getirmişlerdir.

30. Merkeze ait idari binanın ve engelli bireylerin kaldıkları evlerin ısıtılması doğalgaz yakıtı kullanılan kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır. Odalarda yeterli sayı ve büyüklükte kalorifer peteğinin bulunduğu görülmüştür. Yapılan görüşmelerde engelli bireyler ısınmaya ilişkin bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

⁴ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik, m.10/1 "Koordinasyon ve değerlendirme kurulu, merkezde bulunan meslek elemanlarının birer temsilcisinden oluşur. Yeterli meslek elemanı bulunmadığı zaman mevcut mesleki personelden oluşturulur. Kurulun sekreteryası için sosyal serviste görevli bir meslek elemanı görevlendirilir."

31. Merkezin çok amaçlı salonunun depo olarak kullanıldığı, ilde bulunan huzurevinin kapatılmasından dolayı buzdolabı, çamaşır makinası vb. malzemelerin burada saklandığı görülmüştür.

32. Merkez binasının her ay ilaçlanması için bir firma ile sözleşme imzalandığı, her ay düzenli olarak ilaçlandığı incelenen bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır.

33. Merkez İdari binasında 1 çamaşırhane bulunmaktadır. Nevresim takımı, battaniye, yorgan gibi büyük çamaşırların burada yıkandığı öğrenilmiştir. Çamaşırhane sanayi tipi(endüstriyel) 1 çamaşır makinası ve 1 kurutma makinasının bulunduğu görülmüştür. Merkezde nevresimlerin, olağan dışı bir durum olmadıkça haftada 1 defa değiştirildiği, çamaşırların ihtiyaç halinde yıkandığı bilgisi verilmiştir.

34. Engelli bireylerin kıyafetlerinin evlerde bulunan çamaşır makinalarında yıkandığı görülmüştür.

35. Merkezde İdari binanın sığınak kısmının depo olarak kullanıldığı, deterjan, temizlik malzemeleri, hijyen ürünleri vb. mevcut olduğu görülmüştür. Ayrıca 1 deponun ambar olarak kullanıldığı, ambarda çeşitli kırtasiye ve hijyen malzemelerinin bulunduğu görülmüştür.

36. Merkezde 66 adet güvenlik kamerasının bulunduğu, kameraların evlerde yatak odaları, banyo ve tuvalet hariç evin girişi ve diğer alanları izlemede kullanıldığı görülmüştür. Merkeze yeni kameraların alındığı ancak henüz kurulumlarının gerçekleştirilmediği belirtilmiştir. İdare tarafından öncelikli olarak bahçedeki kameraların değişeceği ve sürecin başladığı belirtilmiştir. Merkez yetkilileri tarafından, kamera kayıtlarının geriye dönük 45 gün süreyle saklandığı ifade edilmiştir.

37. Yapılan incelemede, kameranın en son kayıt tarihinin 9/4/2023 olduğu (geriye dönük 36 gün), kayıt süresinin 45 gün olmadığı, bahçedeki kameraların görüntüsünün net olmadığı gözlemlenmiştir.

38. Merkeze ait 2 servis aracı bulunmaktadır. Aynı zamanda bedensel engeli de bulunan bireylerin araç ihtiyaçlarının olması durumunda Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden donanımlı araç talep edildiği belirtilmiştir.

B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

39. Ziyaret esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde; Merkezde kalan bireylerin, personel ve İdareden memnun olduğu gözlemlenmiş, bir şikâyete rastlanılmamış, herhangi bir işkence ve kötü muamele iddiası veya bulgusuyla karşılaşılmamıştır.

40. Merkez İdaresi, engelli bireylerin şikâyet ve taleplerini bakıcı personele, sosyal servis personeline veya idari personele sözlü olarak bildirdiğini ancak kendilerine yazılı olarak iletilen herhangi bir şikâyet bulunmadığını belirtmiştir. İdare tarafından şikâyet ve taleplerin engelli bireylerle görüşmeler yapılarak çözüldüğü ifade edilmiştir. Kendileriyle görüşme yapılan engelli bireyler, İdareye istedikleri zaman ulaşabildiklerini ve sorunlarının çözüldüğünü dile getirmişlerdir.

41. Merkezde dilek ve şikâyet kutusu bulunmadığı gözlemlenmiştir.

42. Merkezde öfke kontrol odası olarak adlandırılan bir yumuşak oda bulunmaktadır. Ancak odanın son 2 yıldır kullanılmadığı belirtilmiştir. Ziyaret esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde, Merkezde kalan bireyler yumuşak oda kullanımına ilişkin bir beyanda bulunmamıştır.

43. Merkez İdaresi ve İl Müdürlüğünden alınan belgelerden, son bir yılda kötü muamele kapsamında idari ve adli bir vaka yaşanmadığı anlaşılmıştır.

C. Sağlık ve Bakım Hizmetleri

44. Merkezde kalan bireylerin sağlık durumları ve tedavilerinin sağlık birimi personeli tarafından kayıt altına alındığı ve takiplerinin yapıldığı belirtilmiştir.

45. Engelli bireylerin kullandığı ilaçların sağlık personeli tarafından hazırlandığı, ilaçların hemşireler tarafından engelli bireylerin kaldığı evlere dağıtıldığı belirtilmiştir. İlaçların Merkeze haftada 1 defa gelen psikiyatr tarafından düzenlemesinin yapıldığı öğrenilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından, engelli bireylere ait ilaçların ayrıştırıldığı, engelli bireylere verilen ilaçların doz bilgileri ile birlikte kayıt altına alındığı görülmüştür.

46. Sağlık biriminde 1 doktor ile 9 hemşirenin görev yaptığı belirtilmiştir. Merkezde ayrıca fizyoterapist bulunduğu ancak gereken ekipman ve cihazlar temin edildiğinde fizyoterapi ile ilgili çalışmalara başlanacağı belirtilmiştir.

47. Engelli bireylerin hastaneye gitmesi gereken durumlarda hemşire ve bakıcı personelinin refakat ettiği öğrenilmiştir.

48. Merkezdeki engelli bireylerin sağlık dosyaları ve ilaçlarına erişimin doktor ve hemşire yetkisinde olduğu belirtilmiştir.

49. Merkezde 24 saat esaslı olarak sağlık nöbeti tutulduğu öğrenilmiştir.

50. Merkezde kalan engelli bireyler için belirli aralıklarla Merkez doktoru tarafından dış, göz vb. sağlık taramalarının yapıldığı, Merkeze yakın konumda bulunan hastanelerden randevu alınarak genel sağlık taramalarının yaptırıldığı belirtilmiştir.

51. Merkezde ilk yardım uygulamalarının sağlık servisinde çalışan personel tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca ilk yardım sertifikası alan personel olduğu da belirtilmiştir. Acil müdahale gerektiren durumlarda sağlık personelinin müdahale ettiği, sağlık personelinin Merkez dışında olması halinde ilk yardım eğitimi almış personelin ilk yardımda bulunduğu, ihtiyaç duyulması halinde ise 112 Acil Çağrı Merkezi üzerinden destek talep edildiği öğrenilmiştir.

52. Merkezde; 2017 yılında 0, 2018 yılında 1, 2019 yılında 0, 2020 yılında 1, 2021 yılında 1, 2022 yılında 4, 2023 yılı ziyaret tarihine kadar olan sürede 1 ölüm vakası yaşandığı öğrenilmiştir. Bu vakalarla ilgili herhangi bir otopsi talebi olmadığı belirtilmiştir.

53. Merkezde 1 engelli bireyin bulaşıcı hastalık (uyuz) şüphesi nedeniyle karantinaya alındığı, Merkeze geldiğinde hastalık şüphesi olduğu ifade edilmiştir.

54. Merkez İdaresi tarafından sunulduğu ifade edilen sağlık hizmetleri Merkezde kalan bireyler ile yapılan özel görüşmelerde Heyet tarafından sorularak teyit edilmiştir. Bu bağlamda Heyete herhangi bir şikâyet iletilmemiştir.

D. Psiko-Sosyal Servis ve Bakım Hizmetleri

55. Merkez İdaresi tarafından, engelli bireylere yönelik rehabilitasyon çalışmalarının sağlandığı, engelli bireylerle yapılan görüşmelere göre ihtiyaçların belirlenerek uygulamaların bu çerçevede gerçekleştirildiği, psikolog ile düzenli görüşmelerin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

56. Merkezde 2 grup sorumlusunun bulunduğu, 1 grup sorumlusunun Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından Merkez dışında görevlendirildiği bu nedenle grup sorumlusu eksikliği olduğu öğrenilmiştir.⁵

57. Engelli bireylere sunulan bakım hizmetlerine ilişkin Merkez personeli ile yapılan görüşmelerde, engelli bireylerin haftada 2 gün dış aldıkları, ihtiyaç halinde bu sayının

⁵ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik, 35/1-a “Özürlülerin özür türlerine, derecesine, takvim yaşına, eğitim durumuna, gelişimsel düzeyine, rehabilitasyon hedeflerinin birbirine yakınlığına, uygulanacak programın niteliğine, öğretim tekniklerine ve fiziksel koşullara göre mümkün olduğunca en fazla on iki özürlüden gruplar oluşturulur.”

artırılabilirdiği, bakıcı personelin engelli bireylere yardımcı olduğu, kişisel temizlik ürünlerinin İdare tarafından sağlandığı, Merkezde 24 saat süreyle sıcak su erişiminin bulunduğu bilgisi alınmıştır. Kendileriyle görüşme yapılan engelli bireyler de kişisel bakım ve temizliğin sağlanması konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

58. Engelli bireyler odalara yerleştirilirken engel durumu ve yaş gibi hususların dikkate alındığı, aynı yaşam evinde bir arada olmaları nedeniyle bazı engelli bireyler arasında zaman zaman anlaşmazlıklar yaşanabildiği, bu gibi durumlarda, engelli bireylerle görüşmeler gerçekleştirilerek sorunların çözüme kavuşturulduğu öğrenilmiştir.

59. Merkez İdaresi tarafından, Merkeze kabulü gerçekleşen engelli bireylerin öncelikle dosyalarının incelenip kendileriyle ön görüşme yapıldığı, bu doğrultuda yaş ve genel durumlarına en uygun olan yaşam evine ve odaya yerleştirildikleri, uyum sorunu yaşamaları, sağlık durumları veya değişiklik talebinde bulunmaları halinde kalmakta oldukları oda veya gerek görülmesi halinde yaşam evlerinin değiştirilebildiği belirtilmiştir. Engelli bireylerin ailelerinin geçici olarak Merkezde kalabildikleri öğrenilmiştir.

60. Kişilerin sağlık dosyalarının hem psiko-sosyal serviste hem de sağlık servisinde bulunduğu görülmüştür.

61. Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu tarafından yılda 3 defa olmak üzere Koordinasyon Değerlendirme Toplantısı yapıldığı, ihtiyaç halinde ise ilave toplantılar yapılabildiği belirtilmiştir.

E. Beslenme ve Yemekhane

62. Merkezde engelli bireylere günde 3 ana ve 2 ara öğün yemek verildiği bilgisi edinilmiştir. Ana öğünlerin 4 çeşit, ara öğünlerin ise 2 çeşit olduğu belirtilmiştir.

63. Yemek numunelerinin kontrol amacıyla 72 saat süreyle saklandığı görülmüştür.

64. Yemeklerin idari binada yer alan mutfakta hazırlandığı, mutfak bölümünde gıdaların saklandığı bir bölüm olduğu görülmüştür.

65. Merkezde kalan engelli bireylerden fiziksel sağlık sorunu olanların kendi yerlerinde ve bakım personeli refakatinde, fiziksel sağlık sorunu olmayanların ise yaşam evlerinde yer alan yemekhanede yemeklerini yedikleri belirtilmiştir.

66. Yemek listelerinin diyetisyen tarafından hazırlandığı belirtilmiştir. Ayrıca diyabet hastaları için özel menü hazırlandığı öğrenilmiştir.

67. Merkezde kullanılan içme sularının hizmet alınan yemek firması tarafından temin edildiği öğrenilmiştir. Yaşam evlerinin ortak alanlarında su sebillerinin bulunduğu ve engelli bireylerin istedikleri zaman suya erişebildikleri görülmüştür.

68. Merkezde kalan engelli bireylerle yapılan görüşmelerde, Merkez İdaresinin beslenmeye ilişkin verdiği bilgiler teyit edilmiş ve engelli bireylerin beslenme düzeninden ve yemeklerden memnun oldukları gözlemlenmiştir.

F. Faaliyetler ve Günlük Yaşam

69. Merkezde kalan engellilere yönelik hazırlanan günlük yaşam akış çizelgesi Heyet tarafından incelenmiştir. Bu çizelgeye göre günün belirli saatlerinde engellilere yönelik spor, eğitim ve bahçe etkinlikleri düzenlenmektedir.

70. Merkezde kalan engelliler televizyon ve radyoya istedikleri zaman erişebildiklerini belirtmişlerdir.

71. Merkezde kalan 5 engelli bireyin açık öğretim okuluna devam ettikleri belirtilmiştir. Bu bireylerin eğitimlerine ilişkin takiplerinin ilgili grup sorumlusu tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.

72. Merkezde kantin/market bulunmamaktadır. Engelli bireylerin kantin/market ihtiyaçlarının ilgili personel aracılığıyla karşılandığı belirtilmiştir.

73. Merkez yetkilileri tarafından, Merkezde kalmakta olan engelli bireylerin yemek, uyku ve ilaç saatleri dışında kalan vakitlerde, sosyal servisin bilgisi ve izni dâhilinde bakıcı personelin refakatinde Merkez dışına çıkabildikleri belirtilmiştir.

74. Merkezdeki bireylerin haftanın 3 günü Merkez dışına spor amaçlı gittikleri belirtilmiştir.

75. Engelli bireylerin gün içerisinde mevsim şartlarına uygun olacak şekilde açık havadan yararlandırıldığı ifade edilmiştir. Ziyaret esnasında engelli bireylerin Merkez bahçesinde vakit geçirmekte olduğu görülmüştür.

76. Merkezde gezi, sportif aktiviteler gibi etkinliklerin olduğu öğrenilmiştir. Merkezde kurs faaliyetlerine depremden dolayı ara verildiği, uygun ilk zamanda tekrar faaliyetlere başlanılacağı ifade edilmiştir.

77. Merkez İdaresi tarafından, engelli bireylere mevsim koşullarına uygun kıyafet temin edildiği, kıyafetlerin birlikte mağazaya gidilen engelli bireyler tarafından seçilerek alındığı

belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından engelli bireylerin giymekte oldukları kıyafetlerin mevsim koşullarına uygun, temiz ve iyi durumda olduğu gözlemlenmiştir.

G. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

78. Engelli bireylerin aileleri ile görüşmesi veya aile yanına izinli gitme süreçlerinin sosyal servis ve sağlık servisi görüşleri ve İdarenin onayı ile gerçekleştiği belirtilmiştir.

79. İzinli olarak Merkez dışına aile yanına gidişlerde belli bir rutin olmadığı, talep üzerine değerlendirme yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca Merkez içerisinde, aile yakınlarının talepleri doğrultusunda ve uygun görülen hallerde, genellikle mesai saatleri içerisinde yüz yüze görüşmelerin sağlandığı öğrenilmiştir.

80. Merkezde engelli bireylerin telefonla görüşmelerinin Merkez telefonu aracılığıyla sağlandığı belirtilmiştir. Merkezde görüntülü görüşme imkânı bulunmadığı, bireysel cep telefonu olmadığı ve internet kullanımı bulunmadığı ifade edilmiştir.

81. Kendileri ile görüşme gerçekleştirilen engelli bireyler aileleriyle görüşme konusunda herhangi bir problem yaşamadıklarını, Merkez personelinin bu konuda gerekli desteği sağladığını ifade etmiştir.

82. İdare tarafından evlerde tablet bilgisayar olduğu, tabletlerde oyunların bulunduğu ancak engelli bireylerden çok talep olmadığı ifade edilmiştir. Merkezde engelli bireylerin erişimine uygun internete bağlı bilgisayar ve bilgisayar odası bulunmadığı belirtilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

83. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. İdare tarafından Ziyaret Heyetinin Merkezin bütün bölümlerine girişi ve talep edilen bilgi ve belgelere erişimi konusunda yardımcı olunmuş, engelli bireylerle personel olmaksızın doğrudan görüşme imkânı sağlanmıştır. Bu çerçevede, Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

84. Merkeze alınan yeni kameraların kurulumlarının gerçekleştirilmesi ve geçmişe dönük olarak tutulan kamera kayıt sürelerinin arttırılması,

85. Merkezde engelli bireylerin kolay ulaşabileceği bir noktaya dilek ve şikâyet kutusu yerleştirilmesi,

86. Fizyoterapi sürecinin başlaması için eksik olan ekipmanların tamamlanması,

87. Güvenli internet erişimi olan bilgisayar temininin sağlanması,

88. Merkezin depo olarak kullanılan çok amaçlı salonunun boşaltılarak yeniden kullanıma uygun hale getirilmesi,

89. Merkezde bulunan grup sorumlusu sayısının artırılması,

hususları tavsiye edilmektedir.